

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

СЕКРЕТАРСКО РАБОТЕЊЕ

за III година

ЕКОНОМСКА, ПРАВНА И ТРГОВСКА СТРУКА

деловен секретар

Скопје, мај 2001 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: СЕКРЕТАРСКО РАБОТЕЊЕ

1.2. Образовен профил и група струки на кои им припаѓа наставниот предмет

1.2.1. Образовен профил: Деловен секретар

1.2.2. Група струки: Економска, правна и трговска струка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Предмет карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година (фаза) на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно (неделен контакт): 3 часа

1.5.2. Број на часови годишно (квота на изучувањето): 108 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет *секретарско работење*, е ученикот да ги разбере основните поими на секретарско работење и да ги примени современите методи, постапки и начини на функционирање на техничко - секретарското работење во органите на државната управа, локалната самоуправа, установите, судовите, нотарите, трговските друштва и други институции.

Од општата цел на наставата по предметот *секретарско работење*, произлегуваат следниве посредни цели:

- ученикот да стекне основни знаења за секретарското работење;
- да ја утврди нужноста од правилно изготвување на службените документи;
- да ги разликува видовите на актите;
- да ги идентификува видовите состаноци и службени патувања;
- да даде придонес во изградувањето на моралните ставови во средината во која живее, учи и работи;
- да ги препознава формите на пишување и составување акти;
- да се приспособува кон општествените, економските и политичките промени;
- да иницира соработка со соработниците;
- да оценува и пресудува правилно водејќи се од принципот на правичност;
- да го согледа местото и улогата на секретарот во менаџментот и државата;
- да изгради активен и позитивен однос кон себе и кон државата;
- да се оспособи за понатамошно образование, усовршување и преземање на заеднички и индивидуални задачи, одговорности и иницијативи.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини од наставниот предмет *секретарско работење*, односно за постигнување на поставените цели, потребни се знаења стекнати од наставниот предмет *основи на правото од I и II година* и *секретарско работење од II година*.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ОСНОВНИ ПРАВИЛА ЗА КАНЦЕЛАРИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА СЕКРЕТАРОТ	7	Ученикот: - да се запознае со прописите и правилата во канцелариското работење; - да го сфати значењето на основните поими во секретарското работење; - да ги објасни општите карактеристики на планирањето; - да ја истакне потребата од рационално користење на работното време; - да ги разликува фазите на планот на работа со примери на временски план.	Наставникот: - претставува и објаснува шематски приказ за прописите и правилата во канцелариското работење со употреба на графоскоп или ЛЦД проектор; - објаснува за значењето и поимите во секретарското работење; - претставува и објаснува за планирањето со примена на различни видови планови и организира вежби преку групна или тандемска работа за изработка на планови со употреба на графоскоп или ЛЦД проектор.	<i>1. Секретарско работење за II година</i> Тематски целини: - секретарот и неговите основни должности; - организирање состаноци и службени патувања; - канцелариско работење на секретарот во државната управа.

<p>2. ОРГАНИЗИРАЊЕ НА СЕМИНАРИ, СОВЕТУВАЊА И ИЗБОРНИ КАМПАЊИ</p>	<p>17</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да ги разликува семинарите од советувањата; - да ги идентификува подготвителните работи; - да ја објасни работата на секретарот, пред, за време и по семинарот и советувањето; - да се запознае со покана, известување, резервација и евидениција; - да изготвува калкулација за трошоците; - да води записник; - да изготвува потврди за присуство и уверенија за посета на семинари; - да подготвува изборна кампања; - да го разбере начинот на контактирање со новинари и организирање прес конференции; - да ја опише работата на секретарот пред, за време и по изборната кампања. 	<ul style="list-style-type: none"> - организира симулација на семинари, советување и изборни кампањи преку групна работа; - објаснува и дискутира за обврските на секретарот во врска со подготвувањето и водењето на семинарите, советувањата и кампањите и донесува заклучоци во соработка со учениците; - претставува и објаснува содржина на различни формулари (покани, известувања, записник, потврди, уверенија); - организира и контролира практични вежби за оформување и пополнување: покани, известувања, записници, потврди и уверенија; - организира посета на пресконференции и изборни кампањи. 	<p><i>1. Секретарско работење за II година</i></p> <p>Тематски целини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - секретарот и неговите основни должности; - организирање состаноци и службени патувања.
---	------------------	--	---	--

3. РАБОТА НА СЕКРЕТАРОТ ЗА ВРЕМЕ НА ИЗБОРИТЕ, ИЗБИРАЧКИТЕ СПИСОЦИ И РЕГИСТРИРАЊЕ НА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ	6	<ul style="list-style-type: none"> - да врши упис на политичките партии во регистар; - да се запознае со изборниот систем и изборната постапка; - да се запознае со избирачките списоци и избирачките легитимации. 	<ul style="list-style-type: none"> - објаснува и дискутира за регистрирањето на политичките партии и изборниот систем; - презентира избирачки легитимации и избирачки списоци; - демонстрира, објаснува и поттикнува работа во парови или групи за упис на политичките партии во регистарот; - посета на суд, нотар и Министерство за внатрешни работи. 	<p><i>1. Секретарско работење за II година</i></p> <p>Тематски целини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - канцелариско работење на секретарот во државната управа; - канцелариско работење на секретарот во судовите; - канцелариско работење на секретарот кај нотарот. <p><i>1.Конституционо уредување за I година</i></p> <p>Тематска целина:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основни слободи и права на граѓанинот.
4. РАБОТА НА СЕКРЕТАРОТ ВО ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА	16	<ul style="list-style-type: none"> - да се запознае со поимот трговец поединец и трговско друштво; - да ги разликува формите на трговски друштва; - да ги идентификува белезите на трговските друштва; - да се запознае со трговскиот регистар; - да се запознае со постапката 	<ul style="list-style-type: none"> - објаснува и дискутира за трговските друштва со читање на Законот за трговски друштва; - презентира готови обрасци за упис во трговскиот регистар на трговските друштва; - симулира оформување и регистрација на трговски 	<p><i>1. Секретарско работење за II година</i></p> <p>Тематски целини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - канцелариско работење на секретарот во трговските друштва; - канцелариско работење на

		<p>за упис на трговски друштва во трговскиот регистар;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да изготвува решение за упис; - да врши евиденција на работите и елементите на координација; - да го сфати начинот и потребата од чување на актите и писмата; - да го разбере значењето и потребата од чување на службена и деловна тајна. 	<p>друштва;</p> <ul style="list-style-type: none"> - организира посета на суд и нотар. 	<p>секретарот во судовите;</p> <ul style="list-style-type: none"> - канцелариско работење на секретарот кај нотарот. <p><i>2. Основи на правото за II година</i></p> <p>Тематски целини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поим за трговец, трговец поединец и трговско друштво; - форми на трговски друштва.
<p>5. РАБОТА НА СЕКРЕТАРОТ СО СТВАРНИТЕ ПРАВА И ЕВИДЕНЦИЈА НА ПРАВАТА</p>	<p>10</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да ги разликува видовите и правото на сопственост; - да го објасни правото на залог и хипотека; - да ги сфати службеностите и реалните товари и ограничувања; - да се запознае со поимот и значењето на катастарот; - да ги евидентира недвижностите; - да ги класифицира системите на евиденција (земјишни книги и таписки систем); - да ја сфати катастарската евиденција (устројувања и упис на правата на недвижности). 	<ul style="list-style-type: none"> - објаснува и дискутира за евиденција на стварните права; - насочува, дискутира, презе-нтира и објаснува за таписки систем, тапии и хипотека; - симулира евиденција на стварни права (хипотека); - организира посета на суд, нотар и катастар. 	<p><i>1. Секретарско работење за II година</i></p> <p>Тематски целини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Канцелариско работење на секретарот во трговските друштва; - Канцелариско работење на секретарот во судовите; - Канцелариско работење на секретарот кај нотарот. <p><i>2. Основи на</i></p>

				<i>правото за II година</i> Тематски целини: - Основи на облигационо право.
6. РАБОТА НА СЕКРЕТАРОТ ВО МАТИЧНИТЕ ЕВИДЕНЦИИ	28	<ul style="list-style-type: none"> - да ги разликува видовите на ма-тични книги; - да врши упис и евиденција во матичните книги; - да се запознае со постапката на издавање на изводи и уверенија од матичните книги; - да се запознае со поимот на семејство и брак; - да ја разбере постапката на евиденција при склучување на брак и брачни пречки; - да ја идентификува неважноста на бракот; - да се запознае со поимот и промената на личното име; - да ја разбере постапката утврдување на татковство и мајчинство; - да евидентира во матична книга на родени; - да врши упис во матичната книга на умрени; - да го разбере државјанството и неговото стекнување; - да води евиденција за државјанство и издавање на 	<ul style="list-style-type: none"> - објаснува и води дискусија за семејство, брак, старателство, посвојување и матични евиденции, со читање на соодветните закони; - презентира и проследува лична карта, пасош, уверение за државјанство, возачка дозвола и поттикнува дискусија со учениците; - демонстрира и објаснува постапка за пополнување на матични книги и евиденција од областа на внатрешните работи; - организира посета на Министерство за внатрешни работи. 	<i>1. Секретарско работење за II година</i> Тематски целини: - канцелариско работење на секретарот во државната управа; - канцелариско работење на секретарот во судовите; - канцелариско работење на секретарот кај нотарот.

		<p>уверение за државјанство;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го опише начинот на издавање на лична карта, пасош и возачка дозвола; - да ја сфати постапката на промена на живеалиште и престојувалиште; - да води евиденција од областа на внатрешните работи, казнената евиденција и евиденцијата на моторни возила; - да води евиденција на воени обврзници, одбрана и цивилна заштита; - да ја опише постапката на посвојување и старателство; - да ги разликува видовите на посвојувања; - да врши евиденција на посвојувањето; - да ги разликува видовите на старателство; - да врши евиденција на старателство. 		
7. РАБОТА НА СЕКРЕТАРОТ ВО УПРАВНАТА И СЛУЖБЕНАТА КОРЕСПОНДЕНЦИЈА	24	<ul style="list-style-type: none"> - да се запознае со поимот поднесоци; - да ги разликува видовите на поднесоци; - да ги сфати посебните видови на поднесоци; 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрира, објаснува и поттикнува работа во парови или групи за пополнување на службени акти: решенија, записници, изјави, покани, уверенија и 	<p><i>1. Секретарско работење за II година</i></p> <p>Тематски целини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - канцелариско работење на

		<ul style="list-style-type: none"> - да ја идентификува изјавата; - да го разбере начинот на оформување службени дописи; - да ја опише постапката на препишување на актите и приготвување за потпис; - да ги разликува посебните видови службени дописи; - да подготвува решение во управната постапка; - да го идентификува заклучокот во управната постапка; - да подготвува записник и покана; - да се запознае со јавните исправи; - да подготвува покани за седници и уверенија. 	<p>др.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентира и проследува службени акти и поттикнува дискусија со учениците; - демонстрира и објаснува постапка за пополнување на службени акти (со готови обрасци и компјутер); - организира посета на управни органи. 	<p>секретарот во државната управа.</p>
--	--	--	---	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *секретарско работење*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни *наставни методи* ќе се користат: водење на насочена дискусија, решавање на проблеми и симулација на реални ситуации, учење преку сопствено откривање, слободни задачи, тимска настава и сл.

Активности на ученикот: да дискутира, да применува законitosti и правила, да набљудува, да слуша, да прибележува, да повторува, да објаснува, да чита, да толкува позитивни законски прописи, да презентира, да открива во група и независно, да размислува критички, да дава свој суд, да работи домашни задачи.

Активности на наставникот: организира, планира и подготвува настава, дава инструкции за работа, поттикнува дискусии, објаснува, поставува прашања, оценува и поттикнува на самооценување од страна на учениците, симулирање на процеси и реални ситуации, презентира, прави забелешки.

4.3. Организација и реализација на наставата по предметот

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *секретарско работење*, се изведува преку теоретска и практична настава во училишта, организирани посети на трговски друштва и институции, организирани информативни средби, разговори и дискусии со претставници – стручни лица од практиката, во училиштето или во институциите и друштвата, со цел да се интегрираат знаењата и ставовите со практичните умеења на учениците. Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи, кои можат да се изведуваат дома и во училиштето. Образовните активности по предметот *секретарско работење*, се организирани во две полугодија, четири тримесечија и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *секретарско работење*, потребно е да се користи: графоскоп, графофолии, ТВ, видеорикордер, видеоленти, компјутерска опрема, ЛЦД проектор, публикации, обрасци, шеми и сл. Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник за овој наставен предмет, наставни помошни материјали, стручни списанија, закони и практикуми од соодветни области, коментари на законите.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата на учениците, се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено - преку тестови на знаења за секоја тема одделно, писмените извештаи за реализирани активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажан интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по право, со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на Наставната програма по *секретарско работење*, ќе се користи училница со стандардни димензии, опремена со наставни средства, помагала и опрема согласно нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај, 2001 година

7.2. Датум на превземање: мај 2008 година

7.3. Состав на работната група:

1. Снежана Димовска, советник, Биро за развој на образованието, Скопје
2. Д-р Александар Николовски, професор, Економски факултет, Скопје
3. Ѓорѓи Бајлозов, советник, Министерство за економија, Скопје
4. Снежана Јакимовска, наставник, ДСУЕБ “Арсени Јовков”, Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.09.2001 година

9. Одобрување на Наставната програма

Наставната програма за *секретарско работење*, ја одобри (донесе) министерот за образование и наука со решение број 11-2934/1 од 27.06.2001 година.